

ERŐSÍTTETŐSÉG, KIADÓ
 BUDAPEST, ÁR NYOMDA
 Csinj-Kolozsvár, St. Baron
 A. Pop, (Brasov-utca) 10
 Felelős: Szerkesztőség
 és Kiadóhivatal - 977
 Sz. N. Sz. - 539
 A kéziratok kizárólag a
 szerkesztőségnek címe-
 zendők. Kéziratokat nem
 adnak vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	750
Félévre	380
Negyedévre	200
Egy hónapra	70
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	25 ek
Egy szám	1-50 ek

1924 július 3 Csütörtök

Csinj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 146. szám

5684. Tamuz 1

A rehabilitált Caillaux

Regényírónak is érdekes téma volna a Caillaux házaspár életének és különös történetének lélektani ábrázolása. Megdöbbentő és egyben megnyugtató az a csodálatos ragaszkodás, mellyel ez az emberpár sorsaik kegyetlen, fordulatokban gazdag útján egymás iránt viseltetik. Kétségtelen hogy nő és férfi kizárólag szerelmi vonzalmak nem fűzhetnek egymáshoz olyan szorosan és föltétlenül egy egész életet át, mint a Caillaux házaspár, ha a házasságot az eszmei és érzelmi momentumok nem kovácsolják elszakíthatatlan és minden megpróbáltatást kiálló lánccá. Tudvalevő, hogy Caillauxné a háború kitörésének évében agyonlőtte Calmettet, a párisi „Figaro” szerkesztőjét azért, mert uráról, a volt pénzügyminiszterről, rágalmat tett közzé lapjában. Az esküdtszék meghatva attól a szinte földöntúli rajongástól, mellyel ez az asszony férje iránt viseltetett, felmentette a gyilkosság vádjá alatt roskadozó asszonyt.

A megpróbáltatások sorozata ezzel nem fejeződött be a Caillaux házaspár részére, mert a háború befejezése után a feltámadt francia nacionalizmus parlamentje vád alá helyezte Caillauxot, azzal vádolva őt, hogy a francia nemzet veszélyére és kárára a németekkel cimborált. Az asszony ekkor is ott állott férje oldala mellett és a szürke Conciergerie börtönépület előtt naponta lehetett látni egy sűrűn lefátyolozott asszonyt, aki dacolva egy egész világgal, kereste a lehetőséget az urával való érintkezésre. Csak aki ismeri Páris társadalmi életének, az agyvezeztet felsőbb tizezerek hiúságoktól vezetett és megfertőzött életét, az foghatja fel ez asszony hősiességének nagyságát. Ez az asszony egy modern mártír buzgalomával hitt férje igazságainak győzelmében, hitt abban, hogy férjének el fog jönni az ideje, hogy a francia nemzet elégtételt fog szolgáltatni annak a férfinak, aki személyének, presztízisének és vagyoni helyzetének bukásával dobta oda magát hite és ideáljainak megvégyezéséért.

Caillaux szerepéről és meggyőződéséről lehet még más és más felfogása, azt azonban le kell szögeznünk, hogy az üzletes politikusok mai törtetésében ennek a francia férfinak az alakja emelettel magasodik ki a többi államférfiak törpe sokadalmából. Bizonyos, hogy Caillaux meggyőződését nem alacsony anyagi érdekek fűtötték, hanem olyan ideálok, amelyeknek komolyságában és jóságában szentül hitt. Ő a népek gyűlölködésében, a világháború borzalmaiban komolyan féltette nemzetét és ha a németekkel megegyezést keresett, ezt csak azért tette, mert félt attól, hogy a porosz eszima végül is legázolja a szörnyű vérvetszést szenvedett francia népet. Az árulás szegénybélyege mindmáig ott vöröslött a férfinak homlokán. A francia reakció bukásával szemben elérkezett az elégtétel ideje és Caillauxné asszonyi ösztöne bebizonyította a balzaci aforizma igazságát, hogy az asszonyok ösztönükkel néha jóval megelőzik, sőt felülmúlják a férfiak intelligenciáját.

Ugyanakkor, mikor a francia reakció bagolyvára, az Action Francaise az elzászi irredentizmus rémével huhogja tele a végre fellélegzett párisi éjszakát, Renoult igazságügyminiszter és Nollet hadügyminiszter kijelentette, hogy Caillaux amnesztíja küszöbön van. Természetesnek találjuk, hogy ugyanaz a Caillaux, aki mindezeidig teljes eréllyel tiltakozott az ellen, hogy neki amnesztíja adjanak, Herriot kormánya kezéből elfogadja az amnesztíát. Lehetetlennek tartottuk első percben, hogy egy olyan ideálpolitikus, mint Caillaux, szembe helyezkedjék a francia haladás, a köztársasági-polgári radikalizmus kegyesítő kedvével.

A polgári szabadság-ideál lényege mindig az volt, hogy egy nemzet harmóniáját, fejlődését és megerősödését csak a különböző párt-

álláson lévő ember véleményzabadsága biztosíthatja. A francia nép nem lehet hűtelen Voltaira és Anatole France szelleméhez, legkevésbé lehet Herriot, aki maga is szegénysorsból kerülve az élre, kizárólag szellemi kvalitásainak köszönheti fényes pályafutását. Az egyetemes európai káosz kódének makacosságát nagyban elősegíti a gondolkodónak és általában a gondolatnak hiánya. Ennek tényét letagadni annál inkább lehetetlen, mert szinte naponta érezzük azoknak a zavart és súlyos intézkedéseknek súlyát, melyet a gondolatatlanság sötét méhé dob ki magából. Gonoszság, előre megfontolt szándéku rosszindulat ellen hasonló gonoszsággal és rosszindulattal talán még lehet védekezni, de koncepcióhiányból eredő jövátételhetlen bajok ellen alig akad orvosság. Az emberiség fejlődésének egyik legszebb korszaka a XIX. század volt, amikor a konzervativizmus és a liberálizmus élén a gondolkodó és meggyőződéses emberek egész légiója

Pótrendelet az állampolgárságról

A kormány az állampolgári összeírást a legdelikátabb kérdésnek tekinti. Meghosszabbították az összeírás határidejét

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától. Az állampolgárok összeírására kitézött határidő a napokban lejárt, de mivel számos helyen még nem készülték el a listák, a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy az állampolgári jelentkezés határidejét július hó 20-ig meghosszabbítja.

Ezzel egyidejűleg jelentik Bukarestből, hogy a beérkezett tömeges panaszokra való tekintettel a kormány az állampolgári törvény végrehajtására vonatkozólag

a legutóbbi napokban egy pótrendeletet adott ki,

amely világosan precizizozza az előbbi rendelkezések homályos pontjait. A pótrendeletet a kormány közvetlenül annak a memorandumnak a hatása alatt bocsátotta ki, amelyet az Erdélyi Zsidó Jogvédő Iroda és az Uniunea Evreilor Romani nyújtott be a belügyminiszterhez. Dr. Klein Miksa, az Erdélyi Jogvédő Iroda és dr. V. Feldermann az Uniunea részéről beható tárgyalásokat folytattak ezirányban a belügyminisztérium illetékes ténylezőivel, ahol azt tapasztalták, hogy az állampolgársági kérdés központi intézőiben minden jóakarattal megvan, hogy

a békeszerződés szellemében egyetlen igényjogosult se maradjon ki az állampolgári listákból.

Erre lehet következtetni a most kiadott pótrendeletből is, amely az állampolgársági igazoltatást a legdelikátabb kérdésnek minősíti és az eljáró hatóságokat figyelmezteti, hogy a legteljesebb jóakarattal és mindig a lakosság javára döntsenek, nehogy bárki is jogfosztást szenvedjen.

Az 1924. évi június 19-éről keltezett 51.839. számú pótrendelet a következőket tartalmazza:

Az első pont megállapítja, hogy egyes hatóságok az állampolgárságra vonatkozó szabályzatnak olyan értelmezést adtak, amely azt idézheti elő, hogy olyan egyének maradjanak ki a listából, akinek igényjogosultságuk van. Ezért a miniszter újból leszögezi, hogy a régi királyság polgárai minden formalitás nélkül állampolgárok és csupán a csatolt területek lakosságától kívántatik meg az optáló nyilatkozat. A pótrendelet leszögezi, hogy idegen nemzetiségű, vagyis állampolgársági egyének nem jelentkezhetnek az állampolgárságra és ha optáló nyilatkozatot tettek, úgy ez érvénytelen.

A pótrendelet következő pontjai így szólnak: 2. Amint ismeretes, az egyesüléstől mostanig sok egyén adott írásbeli nyilatkozatot, vagy olyan

állott, akik szívük melegével, önfeláldozási készségük maximumával vívták harcukat egy jobb és nemesebb emberi életért. Objektív szemlélő szemében a francia radikalizmus győzelme sem feltétlenül azért szimpatikus, mert az a fennálló társadalmi rend bajainak radikális eltüntetésére törekszik, hanem azért, mert tisztamultu gondolatokban gazdag és jóhíszemű emberek állanak az élén, míg a reakció, az Action Francaise táborában a gondolatatlanság, a durva erőszak, a kinosan lepezett anyagi érdekek mecsara fertőzi a levegőt.

Ezért és csak ezért szimpatikus előttünk Caillaux és Caillauxné alakja is. Sokkal távolabb esik tőlünk a francia nemzeti élet és a francia érdekek szövevénye, semmint bíról tolhatnánk fel magunkat Caillaux hazaárulási pörében és ha az amnesia alkalmával, mely Caillaux személyét is rehabilitálja, bizonyos örömet éreztünk, ez az öröm kizárólag annak a végsőhig menő idealizmusnak szól, melyet Caillaux képviselt és képvisel.

tényeket követett el, amelyek a hatóságok által idegen állampolgárságra való optálásnak, vagy a román állampolgárságról való lemondásnak tekintettek.

Ezekre nézve a 14 §. intézkedik, mely szerint az 1924 február 24. előtti optálások vagy lemondások akár hiteles nyilatkozatból, akár magánnyilatkozatokból, vagy csak olyan tényekből származtak, amelyekből megállapítható a kétségtelen optálási akarat, azok érvényben maradnak és a román állampolgárság elvesztését eredményezik.

Ezek a rendelkezések csak azokra a személyekre vonatkoznak, akik az egyesülés időpontjában osztrák-magyar vagy orosz állampolgárok voltak és ezen időpontban joggal és minden formalitás nélkül megszerezték a román állampolgárságot és azután lemondottak erről az állampolgárságról azért, hogy megszerezzék a magyar, osztrák és orosz utódállamok valamelyikének állampolgárságát.

Ezen személyekre azonban a 14. art. rendelkezései csak akkor nyernek alkalmazást, ha okiratokból, vagy elküvetett cselekedetekből következtethető azon kétségtelen akarat, hogy más állampolgárságot optáljanak.

Ezeknek a helyzeteknek a megállapítása egyike a legdelikátabb eljárásoknak,

mellyel a szabályzat 19. art. szerinti közigazgatási hatóságok megbízattak és mérlegelésükre bízott.

Minden körülmények között kerülendő, hogy bárki is azon személyek közül, akik ténylegesen nem veszítették el a román állampolgárságukat, a 14. art. ban foglaltak közé soroztassanak.

Hasonlóképpen igen nagy jóakarattal vizsgálólandók azon családok esetei, akik román állampolgároknak maradtak és a család egyes tagjai (szülők, gyermekek stb.) a 14. art. szerint elvesztették román állampolgárságukat.

Magától értetődik, hogy a 14 art. nem alkalmazható a következő két kategória esetében:

a) azok a személyek, akik emigrációs utlevél megszerzése céljából adtak nyilatkozatot a román állampolgárság lemondásáról,

ezáltal nem veszítik el a román állampolgárságukat és egyetlen jogukat sem, amely ebből folyik.

Ezek román állampolgárságukat csak akkor veszítik el, ha más állampolgárságot szereztek.

b) azon személyekre nézve, akik tévedésből optáltak az osztrák, magyar, vagy orosz államok valamelyik utódállamhoz, anélkül, hogy szabályszerint joguk lett volna ennek az állampolgárságuk megszerzésére.

Példa: Egy volt magyar állampolgár, aki 1918-ban jogszerint román állampolgárrá lett és azután csehszlovák állampolgárságot optált és megállapítást nyert, hogy nem volt optálási joga ehhez az állampolgársághoz.

3. Az állampolgársági listák és bejegyzések minél teljesebbek kell hogy legyenek. Ezen célból a „családtagok nevei stb.” rovatba be fognak iratni az apai hatalom alatt lévő összes személyek még akkor is, ha valamelyik nem volna is jelen a községben és tanulmányi, vagy üzleti ügyben távol vannak.

Hasonlóképpen, mikor a családfő van távol a községtől de a család még a községben van, be kell venni a családfőt és az egész családot. Csak ha hosszú idő óta kivándorolt és kétséges az állampolgárságnak megtartása, akkor a családfő bevezetése az állampolgársági listákba elmaradhat, fenmaradván az a joga, hogy a bejegyzést kérje, mint távollévő (art. 63. II. bekezdés), családja azonban bejegyzendő a listába és nyilvántartásba.

4. A 22-ik szakasz szerint az állampolgársági listába beirandó mindazok a személyek, akik a községben laknak és megfelelnek a szabályzat II-ik szakaszában foglalt rendelkezéseknek.

5. Egyes városokban és községekben a munkálatok a bejelentési hivatal nyilvántartásai alapján fognak készülni. Minthogy biztos tudomásunk van arról, hogy ezen nyilvántartásokban román állampolgárokként olyan személyek is fel vannak véve, kiknek ehhez az állampolgársághoz joguk nincs, szükséges, hogy mindezen személyekre nézve szigorú igazolás eszközöltessék,

még az esetben is, ha ezeknek az állampolgárságra igazolványai is vannak, vagy ha román utlevelét is kaptak volna.

Mindezen igazolványok a szabályzat 59. §. szerint meg vannak semmisítve.

6. Hasonlóképpen figyelmesen fog igazoltatni azon egyének helyzetét, kik 1918. dec. 1. után szereztek községi illetőséget. Az előző utasítások tekintetben eléggé világosak.

Gizella néni, a Jóska gyerekek és az antiszemita himnusz

A címben szereplő három fogalom közül csak az antiszemita himnuszt és a Jóska gyereket ismerem személyesen. A himnusszal már nagyon régi keletű az ismeretségem — a kolozsvári utcákról Jóska gyerekekkel csak vasárnap délután barátkoztam össze Kolozson, ahol a hétesztendős fiúcska mindenkit elbájtolt korárett értelmével.

Mondom a Jóskaival, aki egyébként magyarba ojtott sváb gyerekek, én is nagyon összebarkoztam és különös passzióval figyeltem órákon keresztül, hogy fujja kívülől keresztül-kasul a szorzótáblát. Így számolgattunk nagy nemzetközi és felekezeti egyetértésben, míg egyszer egy kaftanos, szakállas zsidó ballagott el mögöttünk az uton. A Jóska gyereken, amikor a zsidó szakállát meglátta, különös változás ment végbe. Először is kivette a szájából a mutatóját, amivel eddig gondolkodni segített magának, azután elszaladt mellőlem, az öreg zsidó elé cövekelt magát és nagy buzgalommal fujni kezdte, ő nem a szorzótáblát, hanem — az antiszemita himnuszt.

Megdöbbentően fájdalmas és szomorúan furcsa volt hallani, hogyan peregnék a hétesztendős fiúcska szájából a gyűlölködő szavak. Jóska gyerekek pedig valóságos extázissal fujta a himnuszt az utolsó sorig. Amikor végére ért a versnek, visszaszaladt hozzám és újra el akarta kezdeni a szorzótáblát.

— Jóska — vallattam ujdonsült barátomat — miért énekelte most ezt a verset.

— Mert a zsidók eleszik előlünk a kenyereket — felelte a gyerek a világ legtermészetesebb hangján.

— Hm, hát ezt kitől tanultad?
— A Gizella nénitől — derült ki a gyerek arcocskája — a Gizella nénitől, ő a mi tanítónénk a Jókai-utcai elemi iskolában, tőle tanultuk ezt az éneket is.

Ennyi volt vasárnap délután a találkozásom a Jóskaival és az antiszemita himnusszal. A Gizella nénit még mindig nem ismerem. Mégis így ismeretlenül is volna hozzá egy néhány szavam.

Gizella néni biztosan nem fél az Istentől

és régen megszabadította a szívét a szeretet minden csepp morzsájától is. Mert ha nem így volna, akkor tudná, hogy nincsen nagyobb és megbocsíthatatlan bűn, mint a gyűlölet mérgével mételezni meg ártatlan gyerkeket zsenge lelkét. Pedig Gizella néni arra is taníthatná a gondjaira bízott gyerekeket, hogy szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, hiszen az Irás szava így szól, de mert azért is, mert

Bérkonfliktus a kolozsvári Magyar Színházban

Janovics igazgató megnyugtató nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány napja a kolozsvári színházjáró közönség körében olyan hírek terjedtek el, hogy a Magyar Színház igazgatósága a színház eddigi irányát fenntartó színészeket és színésznőket elbocsátja a színház kötelékéből, mert a színészek anyagi feltételeit nem hajlandó teljesíteni. A közönség meglehetősen aversezől fogadta azeket a híreket, mert azoknak a színészeknek távozásra, akik a nagymulti és jómódú kolozsvári színház magas színvonalú színjátékát biztosították, azt jelentené, hogy Kolozsvár a harmadrendű színházak szintjére süllyedne. Ez pedig korántsem igazolná a közönség nagy áldozatkészségét, mellyel a magyar nyelvű színház iránt a múltban viseltették.

Kétségtelen, hogy a mai súlyos gazdasági viszonyok között a színház igazgatóságának is súlyos küzdelmeket kell vívnia. Azonban a súlyos gazdasági helyzet sem igazolná azt, hogy a színház zavartalan menetét a színház tulajdonképeni fenntartó elemeinek, a színészeknek kellene megsínyleniük, akik eddig is súlyos anyagi viszonyok között teljesítették kötelességüket és erdélyi viszonylatban a legjobbat adták a közönségnek. A drágaság mai foka mellett nem lehet kívánni, hogy éppen a szí-

ha nem ezt teszi, akkor már palánta korában fertőzi meg az eljövendő embergenerációt azzal a gyűlölettel, amely az emberi boldogtalanság szülőanyja. Bizony a tar útonéni már most készíti elő a tíz év múlva eljövendő tragédiákat és jó előre az embertársak közötti harmónia erőszakos megbontására neveli a tanítványait. Ehhez pedig talán a tanítványok is volna egy-két megjegyzése.

nészek vállalják a miniummál is alábbra súlyos életkörülmények között a kulturaterjesztés hálás szerepét.

Terheik egyrészt a színház igazgatóságának kell átvállalnia — a közönség érdekében is, mely mindig szeretettel és áldozatkészséggel karolta fel a színház ügyét. A színház mai gárdájának távozásra egyértelmű volna a közönség igényeinek megfigyelésével, annál is inkább, mert a színház irányításának nincs módjában a távozó színészek helyét megfelelő erővel pótolni.

A szállongó hírek tisztázása végett munkatársunk felkereste dr. Janovics Jenőt, a Magyar Színház igazgatóját, aki a következő megnyugtató kijelentést tette:

— Szó sincs róla, hogy elengedném a színház kötelékéből színészgárdám legjavát. A szerződési tárgyalások még nem fejeződtek be és hiszem, hogy sikerül minden jelentős tagommal megállapodásra jutni. A szállongó hírekkel szemben kijelenthetem, hogy a jövő évi szezon sokkal kisebb változásokkal fog megindulni, mint az idei. Az egy-két távozó tag helyére pedig megfelelő elsőrangú tagot szerződtettem.

Az igazgató kijelentését alkalmasnak tartjuk arra, hogy a közönség nyugtalanságát eloszlassuk.

Gyújtogatás okozta a kolozsvári két tüzet?

A Friedmann-malom teljesen leégett. Több mint hárommillió lej a kár.

A monostori tűz egy szőrszárító-műhelyben tört ki

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt éjszaka a vasuti műhely hangos szirénje verte fel az éjszaka csendjét, majd rövid idő múlva a tüzoltók motorfecskendője és fáklyákkal megvilágított szerkocsijai robotgáltak végig a Ferenc József-uton. A késő éjszakai órák ellenére is elég nagy forgalom volt az utcákon, úgyhogy néhány perc alatt az emberek százai szaladtak a tüzoltó kocsik nyomába.

Eg a Friedmann-malom

A tűz a Vasut-utca 6. szám alatt levő Friedmann-féle malomban keletkezett és mire a tüzet felfedezték, akkorára már a tető egyik gerendája beszakadt, a tüzálló palával fedett tetőt pedig izzó vörösségével arra engedett következtetni, hogy a malom belsejében irtózatos pusztítást visznek végbe a felcsapó lángnyelvek.

A tüzoltók, amint a helyszínre érkeztek, Bartha főparancsnok vezetésével megkezdtek az oltási munkálzatokat. A motorfecskendőt bekapcsolták a vízvezeték-hálózatba, de természetesen a csövekben nem volt víz és előbb a vízművekhez kellett telefonálni, hogy a vizet indítsák meg.

Nehezen halad az oltás

Mire a tüzoltók az oltáshoz szükséges vízhez jutottak, már gondolni sem lehet az oltásra, csupán a közeli épületek megmentésére. Az egyik fecskendő a malom baloldali tüzfalánál védte a lángtengerben álló épülettel összeépített kétemeletes hatalmas gabonarakárt és a malom háta mögötti lévő gazdasági épületeket. A másik fecskendő a malomtól jobbra eső puhafaraktról felé vágta el a tűz útját, a harmadik sugárral pedig a malomépület belsejében tomboló lángtengert igyekeztek oltani.

Katonaság tartja fenn a rendet

Közben a kíváncsiak tábora a malom udvarát teljesen elárastotta, úgy hogy a csekély számú rendőrség nem bírta a rendet fenntartani és katonaság után kellett telefonálni. Rövid idő múlva megérkezett a katonaság is, akik a kíváncsiakat eltávolították az udvarról és a malom kapujánál kordont vontak.

Az utca lakói az óriási tűz láttára attól féltek, hogy a tűz hozzájuk is áterjed, lassacskán minden ingóságukat kihordták az utcára és izgatottan várták a tüzoltók munkájának befejezését.

Két órai megfeszített munka után elértek

annyt, hogy a malomépület udvarfelől eső részében lokalizálták a tüzet és a második, nehezebben hozzáférhető szárnyába, ahol nagymennyiségű gabona volt felhalmozva, behatolhattak. Ekkor már megérkezett a gyufagyár gőzfecskendője is és hathatósan segítette a tüzoltókat emberfeletti munkájukban. A vasuti tüzoltóság azonban a lángbanálló malomhoz nem vonult ki.

Három óra felé a tüzet annyira lokalizálták, hogy a szomszédos épületek leégésétől már nem kellett tartani. A malom majdnem teljesen leégett. A malomban az összes gépek bentétek, azonkívül több vagon gabona, többek között a katonaság három vagon gabonája is a tűz martaléka lett.

A kárt még nem lehetett felbecsülni, de előzetes becslés szerint a kár három-négymillió lej, amelynek csak egyrésze térül meg biztosítás útján. A tüzet valószínűleg gyújtogatás okozta. Ezt a körülményt látszik igazolni, hogy mikor a malom személyzete a mentést megkezdte, az udvaron egy idegen ember ment keresztül, kezében istállólámpással. Senki sem tudja, hogy ez az ember honnan jött, mit keresett a malom udvarán és a tűz színhelyéről hova tánt el. A nyomozás most ennek a titokzatos látogatónak a felderítésére is megindult.

Még egy tűz

A Friedmann-malom oltásából hazatérő tüzoltók alig készültek el a szekerek leszerelésével, amikor telefonon jelentették, hogy a Külmonostor 12. szám alatt is tűz ütött ki. A tüzoltók ide is kivonultak, de szerencsére a tűz itt csak kisebb méretű volt és rövid idő alatt sikerült lokalizálni. A második tűz Fidler Alexandru szőrszárító műhelyében keletkezett. A kár itt is meghaladja a huszonötezer lejt.

A rendőrség eddigi megállapításai szerint a tüzeket valószínűleg gyújtogatás okozta, mégpedig mind a két tüzet ugyanaz az idegen kéz. Eszerint a Monostoron azért gyújtogattak, hogy a Friedmann-malom oltásától a tüzoltókat elvonják. A gyújtogatás minden valószínűség szerint bosszu műve.

A Keren Hajjeszod mezőgazdasági telepítésre és kísérleti állomásokra eddig 352.000 font sterlinget adott ki. A mezőgazdasági kolonizáció az országépítés célja. A.K. Hajjeszod építi fel Erec Jiszraélt.

(Cluj-Ko

sítőjától.) Tarról, hogy yorki konsegtégével nek eredm jai véres v tani, igen

Mai táv ket a határ ségük lesz a mentelére. alább adjuk

Newyork párt konver kező pártpr

1. A pá nek és a ne latot tesz a döntőn Am belépése föld

A SZ Bethlen

(Budapes

A magyar ne az indemnitá az ellenzékné nitás megszav íróvárosi törvé indemnitási megkezdtek a A tegnapi ül tottak be a képviselő a m teményének Lendvai Istvá

a zsidó h

melynek kapo tetését követé jék elvonnai a

Az angol kozatát közlik miniszterelnök és bevételek nek az előírás hez viszonyítv kivitel. A Magyarországi sági korlátoz életbelép. A

A vas

(Cluj-Kolo tójától.) A k vezérigazgató ként magas sz meg az utazó hol az áru, ho mat drágitják egyes esetben delmei sehog kiadásokkal é gyakori tarifae

Az igazsá költségvetési és a szállítók kül is meg tu a szükséges k lesleges többb kúszóbnék, vasuti tisztvis

Az a te amellyel a va gozik, a legjob illusztrálják. ugyanis teljese az ablakon ken pénzt.

Az elmúlt sülete huszonö ter fát ajánlot ként százhavta kor a fa piaci váltakozott. A

Az amerikai demokrata konvent határozatai

Népszavazás döntsön a népszövetségbe való belépés fölött. Követelik az ázsiai fajok bevándorlásának korlátozását

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap beszámolt már az Uj Kelet arról, hogy az amerikai demokrata párt new-yorki konventjén, amelynek a rádiószolgálat segítségével ötvenmillió hallgatója volt és amelynek eredményét a Ku-Klux-Klan szervezet tagjai véres verekedésekkel kíséreltek megghusítani, igen nagyfontosságú határozatokat hoztak. Mai távirataink részletesen ismertetik ezeket a határozatokat, amelyeknek óriási jelentőségük lesz a küszöbön lévő elnökválasztás kimenetelére. Az erre vonatkozó táviratainkat alább adjuk.

Newyork, július 2. Az amerikai demokrata párt konventjén a programbizottság a következő pártprogramot állította fel:

1. A párt bizalmat szavaz a népszövetségnek és a nemzetközi döntőbírósnak és javaslatot tesz arra, hogy általános népszavazás döntsön Amerikának a fenti két szervezetbe való belépése fölött.

2. Coolidge elnök izoláló politikáját a párt elítéli és az Európával való együttműködés politikáját követeli, hogy az amerikai külkereskedelem ismét fellendülhessen.

3. A párt követeli a hadsereg és a flotta legénységének számredukcióját és egy új lezerelési megállapodásra tesz javaslatot.

4. A párt az összes japánoknak és általában az összes ázsiaiaknak a bevándorlásból való kirekesztése, másrészt pedig a philippiniek függetlensége mellett foglal állást.

5. A párt elítéli a lausannei szerződést, amely nem biztosítja kellően Amerika jogait és jobb viszony kiépítését követeli a közép- és délamerikai köztársaságokkal.

Newyork, július 2. Backer képviselő javaslatára, a demokratapárt kongresszusa 742 szavazattal 353 ellen elvetette a programbizottság javaslatából azt a pontot, amely Amerikának a népszövetségbe való fentartás nélküli belépését követeli.

A szocialista jelölt győzött a győri választáson

Bethlen miniszterelnök a szanalás eredményéről. Lendvai István interpellációja a zsidó hullá-ügyben

(Budapest, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar nemzetgyűlés mai ülésében megszavazta az indenmitási javaslatot. Bethlen miniszterelnök az ellenzéknek tett azon ígérését, hogy az indenmitás megszavazása esetén azonnal megkezdeti a fővárosi törvényjavaslat tárgyalását, beváltotta. Az indenmitási javaslat megszavazása után azonnal megkezdték a fővárosi törvényjavaslat tárgyalását. A tegnapi ülés során huszonegy interpellációt nyújtottak be a Ház elnökségéhez. Erődi-Harrache képviselő a magyar nemzeti muzeum pusztuló gyűjteményének megmentése érdekében interpellált. Lendvai István, az ismert ébredő vezér,

a zsidó hullák ügyében nyújtott be interpellációt,

amelynek kapcsán annak a sérelemnek megszüntetését követelte, hogy a zsidó hullákat ne engedjék elvonni az egyetemi boncolás alá.

Az angol lapok Bethlen miniszterelnök nyilatkozatát közlik Magyarország rekonstrukciójáról. A miniszterelnök nyilatkozata szerint az állami adók és bevételek sokkal nagyobb méretekben emelkednek az előirányzott terveknek. A tavalyi méretekhez viszonyítva hatvan százalékkal emelkedett a kivétel. A miniszterelnök nyilatkozata szerint Magyarország azonnal megszünteti az összes gazdasági korlátozásokat, míhelyt az új vámtörvény életbelép. A külföldi kölcsön biztonsága bizonyos

A vasut faellátásának kulisszatitkai

Olcso árajánlatok mellett is drága fát vásárol a CFR.

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közlekedésügyi miniszter a vasutügyi vezérigazgatósággal karöltve átlag három hónapoként magas százalékos tarifaemeléssel örvendeztetni meg az utazó- és szállítóközönséget. Hol a személy-, hol az áru-, hol pedig az export- és tranzitforgalmat drágítják meg jelentékeny módon, minden egyes esetben arra hivatkozva, hogy a vasut jövedelmei sehogysem állanak arányban a horribilis kiadásokkal és a büdzse ellensúlyozását csak a gyakori tarifaemelés tudja biztosítani.

Az igazság azonban az, hogy a szükséges költségvetési egyensúlyt a vasut az utazók és a szállítók folytonos újabb megterhelése nélkül is meg tudná teremteni, ha a kiadások terén a szükséges körültekintéssel járnának el és a felesleges többletkiadásokat még az esetben is ki-küszöbölnék, ha abból némelyik magasabbrangu vasuti tisztviselőnek némi haszna is van.

Azt a tervszerű pénzpocsékolási rendszert, amellyel a vasut mai közzgazdasági apparátusa dolgozik, a legjobban a CFR. faellátásának anomáliái illusztrálják. A CFR. faszükségletének beszerzése ugyanis teljesen úgy történik, mintha erőszakkal az ablakon keresztül akarnák kihajtani a vasut pénzét.

Az elmúlt évben az erdélyrészi fatermelők egyesülete huszonöt ezer vagon, azaz egymillió köbméter fát ajánlott fel a vasut céljaira köbméterenként százhatvankét lejes áron ugyanakkor, amikor a fa piaci ára kétszáz-háromszáz lej között váltakozott. A CFR. szerződést is kötött az Er-

relativ stabilitást adott a koronának,

amitől a valutapiac mielőbbi felszabadulása várható. Rámutatott a miniszterelnök arra a horribilis eredményre is, hogy a kölcsönhöz az ország négy-millió fontot a saját erejéből teremtett elő és így a nemzeti reorganizáció érdekében minden tőle telhetőt megtett. Két éven belül a költségvetés egyensúlyozva lesz. Bethlen elismeréssel emlékezik meg Smithről, a szanaló biztosról, aki eddigi működésével is a magyarság nagyrabecsülését vívta ki. A szanalás átmenetileg számos egzisztencia pusztulását vonta maga után.

E hónapban ezeröt száz banktisztviselőt bocsátanak el állásukból, miután júniusban már négyezeret elbocsátottak.

A teljes erővel keresztülvitt szanalás maga után vonta a magas bérekért kiadott lakások megürülését, úgy hogy nagylakásokban és üzlethelyiségekben nagy kiadat mutatkozik.

Egy pénzügyi előkelőség az „Uj Nemzedék”-nek adott nyilatkozatában kijelentette, hogy a magyar pénzforgalomból rövidesen eltűnnek a milliós számok és egyszerűbb egységekre térnek át.

A győri pótválasztáson Malasits szocialdemokrata jelölt 4546 szavazattal képviselővé választották Bernolák Nándor volt népjóléti miniszterrel szemben.

erdélyrészi Faegyesülettel, amelyben kötelezte magát, hogy az olcsó fát harminc napon belül átveszi, további harminc napon belül annak árát kifizeti, rekonzenciaképpen pedig pontokba foglalt előnyöket biztosít az erdélyi fatermelőknek. A szerződést mind a két fél aláírta, de csak az egyik fél tartotta be.

Az Erdélyrészi Faegyesület kötelezte tagjait az olcsó fa leszállítására, a tagok eleget is tettek kötelezettségeiknek, de a vasut, ki tudja miért, csak óriási késéssel vette át a fát és ugyancsak óriási késéssel teljesítette fizetési kötelezettségét, ami nemcsak a fatermelőknek, de a vasutnak is jelentékeny kárt okozott. A szerződésben garantált előnyös ígéreiteit pedig egyáltalában nem váltotta be a vasut.

Az ezévi faellátásra a múlt hónapban hirdettet árlejtést a CFR. bukaresti vezérigazgatósága. Az árlejtésen azok az erdélyi fatermelők is ajánlatot tettek, akik tavaly olcsó áron látták el a vasutat tüzfával. Az erdélyi fatermelők ez évben is kétszáz lejnél jelentékenyen olcsóbban kínálták a tüzfá köbméterét, de a vezérigazgatóság érthetetlen okokból mellőzte az erdélyi termelők ajánlatát, és közvetítők — tehát nem termelők — ajánlatát fogadta el, akik kétszázharminchárom lejes ajánlatot tettek. Szépségflastromul a vezérigazgatóság azzal indokolta döntését, hogy a 233 lejes ajánlattevők ab Bukarest szállítják a fát és így a vasut megtakarítja a szállítási költséget.

Csodálatosképpen a nagyobb erdélyi állomások az elmúlt héten távirati rendelkezést kaptak, amely-jelentett be.

ben a vezérigazgatóság felszólítja őket, hogy a rájuk eső famennyiséget ők vegyék át. Ezek szerint a 233 lejes fát nem is kell Bukarestbe szállítani, miáltal a közvetítők a szállítási költségeket is megtakarítják. A közvetítők pedig ezeket az ugyanazoktól az erdélyi fatermelőktől szerzik be a fát, akik olcsóbb ajánlatot tettek. Hogy az így keletkező horribilis árdifferenciákból a közvetítőkön kívül kinek, vagy kiknek van még hasznuk, az egyelőre titok.

Csak az nem titok, hogy a vasut tegnap óta újra ötven százalékkal emelte fel az export- és tranzitvasútmányok tarifáját, amely újabb emelésben, ha közvetett uton is, de nyilvánvaló szerepe van ennek a vasutra nézve hátrányos és káros faüzletnek.

Felmentették a zsaroló álcсандórt

A tábla az amnesztiarendelet alapján felmentette a másfél évi fegyházra ítélt Borzán Vasiliet

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még ezerkilencszáztizenkileczen történt, hogy egy szép augusztusi éjszakán három csendőr kért szállást Pintikán Zaharie oroszföldi lakostól. A család szívesen nyitott ajtót a három álig felfegyverezett csendőr előtt és a késő éjszakai órák ellenére a vendégeket friss vacsorával látta el. A vendégek halk diskurzus között fogyasztották el vacsorájukat. Pintikán Zaharie családja, amíg a csendőrök az evésse foglalatostkodtak, kényelmes fekhelyekről is gondoskodott a vendégek számára. Vacsora után a csendőrörsvezető kijelentette, hogy ők egy katonaszökevényt keresnek, aki ide menekült és azonnal hozzá is látnak a házkutatáshoz. Két csendőr a belső szobában kezdte meg a kutatást és ezalatt az idő alatt egy csendőr ügyelt fel a család tagjaira, hogy a lakást ne hagyassák el.

A házkutatás elég szép eredménnyel végződött a csendőrök részére, mert ha szökevényt nem is, de egy ládában nagyon sok régi ezüst kétkoronást és tömérdek papírpénzt találtak. A csendőrök kijelentették, hogy a ládában talált pénz egy nemrégben történt lopásból származik és azt ők a törvény nevében bünyjelként lefoglalják. A család tagjai pedig holnap reggelig, amíg a letartóztatási végzést elhozzák, nem hagyhatják el a lakást.

A csendőrök látva, hogy a család követi az utasításait, a rendelkezésre álló időt arra használták fel, hogy a szomszédban lakó Muntean Rafil is fel költötték hasonló módon és kényszerítették, hogy lovát és szekérét bocsássa a rendelkezésükre. Az ilyen módon szerzett lóval és szekérrel még az éjszaka folyamán Marosvásárhelyre hajtottak. Marosvásárhelyen azonban már várta őket az oroszfalvai csendőrség jelentését, amelynek alapján a három állítólagos csendőrt letartóztatták. Az igazoltatás alkalmával kiderült, hogy a három csendőrhába öltözött egyén jogtalanul viselte az egyenruhát és ennek védelme alatt követte el szélhámosságait. A három letartóztatott, név szerint Fodor Károly, Orosz György és Borzán Vasilie beismerte a rablást. Mikor a csendőrség Kolozsvárra akarta kísérni őket, Borzán Vasilie kijátszotta örei éberségét és megszökött. Fodor Károlyt és Orosz Györgyöt még 1920-ban vonta felelősségre a törvényszék. Borzán Vasilie pedig csak két évi bujkálás után került ismét az igazságszolgáltatás kezére. A kolozsvári törvényszék ez év február hóban megtartott tárgyalásán rablásért két és fél évi fegyházra ítélte.

Az ügy felebbezés folytán az ítéletábla tanácsa elé került. Borzán Vasilie védelmét dr. Cseke ügyvéd látta el. A védő azzal érvelt, hogy itt rablásról nem lehet szó, mert a törvény szerint csak akkor követnek el rablást, ha valakit fegyverrel kényszerítenek az értékek átadására. Jelen esetben ez nem forog fenn, mert a vádlott csak fenyegetőzött a fegyverrel, de azt egyetlen esetben sem emelte a károsultakra. A védő szerint csak egyszerű csalás és zsarolás forog fenn, ami az amnesztiarendelet alá esik és ezért kéri védenccé felmentését.

A tábla tanácsa hosszas tanácskozás után elfogadta a védő érveléseit és Borzán Vasiliet zsarolásban bűnösnek mondotta ki, de az amnesztiarendelet értelmében a vádlottat felmentette. Az ügyész az ítélet ellen felebbezését be.

házban

is alábbra súly araterjesztés hála!

az igazgatóságának érdekében is, mely séggel karolta fel gárdájának távo- g igényeinek neg- rt a színház dírek- ó színészek helyét

végett munkatár- Jenőt, a Magyar kéző megnyugtató

agedném a színház- vát. A szerződési- be és hiszem, hogy- ul megállapodásra- ben kijelenthetem,- bb változásokkal fog- két távozó tag he- agot szerződtettem.- talmasnak tartjuk- ságát eloszlassák.

ízlet?

a kár.

t udvarfelől eső- és a második, ne- fába, ahol nagy- lmozva, behatol- ett a gyufagyár- n segítette a tűz- kban. A vasuti- análló malomhoz

nyira lokalizál- ek leégésétől már- majdnem telje- szes gépek bent- gabona, többek- on gabonája is

felbecsülni, de- árom-négy-millió- rül meg biztosí- eg gyújtogatás- átszik igazolni,- zete a mentést- egen ember ment- sal. Senki sem- nnan jött, mit- tűz színhelyé- most ennek a- rére is megindult.

Még egy tűz- ból hazatérő tűz- ek leszerelésével,- hogy a Külmo- ütött ki. A tűz- zerencsére a tűz- rövid idő alatt- tűz Fidler Ale- keletkezett. A- őt ezer lejt.

pitásai szerint- tás okozta, még- naz az idegen- rt gyújtogattak,- tól a tüzoltókat- n valószínűség

közzgazdasági- építésre és ki- font sterlinget- áció az orszag- Erec Jiszraéit.

Amerikai levél

(Newyork, június 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Forró nyári napok kánikulás levegőjében alig születnek szenzációk. Mi itt, a szenzációk metropolisában, most megelégszünk apróbb dolgokkal is, csak legyen bennük némi érdekesség. Akiről a legtöbbet beszélnek ezidőzerint, az Elin Dusan, az angol igazságszolgáltatás egyik közegé: hóhér, szakmájának egyik legkitünőbb reprezentánsa. Mostanában érkezett meg Londonból. Nyugalomba vonult és átjött az Ujvilágba, hogy élete hátralevő részét itt töltsse el. A riporterek légiója vonult fel hozzá, sok fotografas és nem kis számu hisztérika.

Nem mondhatnám, — mondotta a nyugalmazott hóhér az újságíróknak, — megerőltető munkát végeztem volna életemben. Mindössze kétszáz ember került át kezem alól a tulvilágba. Ezt a kétszáz embert pedig huszonhárom esztendő alatt intéztem el. Aki jó matematikus, számítsa ki, hány jutott egy évre, egy-egy hónapra.

Volt-e az akasztottak között valaki, — kérdezte az egyik újságíró — aki öre különösebb hatást tett?

Dusan elkomorodott, alsó ajkát harapdálni kezdte és néhány percnyi szünet után megindultan felelt:

Volt az akasztottak között egy nő, aki valósággal megrendített. Szép volt és szemében egy régi szerelmem lelkét láttam meg. A kivégzés előtt rám emelte szeméit. Elérzékenyültem, munka közben reszketett a kezem. Ez volt utolsó akcióm. A nő, Mrs. Tompson férje megöletésével volt vádolva. Ezt a nőt nagyon sajnáltam. Azelőtt is voltak eseteim, amikor szívfájdalmat éreztem „munka“ közben. Akkor, amikor Casement irlandi forradalmárt akasztottam. Legkevesebbet gondoltam Armstrong és Gripin sorsára, amikor kivégeztem őket, mert ezek feleségüket pusztították el.

Mindezekből pedig kiderül, hogy a hóhér mégsem mindenkirez hóhér és olykor megmozdul a szíve is. Különösen, ha asszonyokról van szó.

Az amerikai jiddis írók közül Jacob Gordin volt a legnépszerűbb. Nem tudják felejteni a kitünő színpadi író, aki tizenöt éve, hogy a föld alatt nyugszik. A napokban, éppen halálának tizenötödik évfordulója alkalmából, Newyork egyik legnagyobb termében, amely zsufolásig megtelt közönséggel, emlékünnepet tartottak. Három szónok méltatta a drámaírót, a kitünő publicistát és a zsidó nép nevelőjét. Kiemelték nagyszerű érzékét a drámai összetűzőések iránt, a hozzáértését a dráma felépítése, kifejtése és ujszerű és mégis ősi zsidó felfogása körül. Méltatták nagyszerű emberi vonásait, lelkesedését a zsidó-ügy iránt, jóságát, jellemét.

Az utolsó szónok találta meg azonban az igazi hangot, amikor ezeket mondotta:

Nincs az a hatalmas népgyűlés, amely ennyi embert hozott volna egy helyre, mint ez az emlékünnepe. Ha Gordin életében minden itt jelenlévőnek csak egyetlen könyve egy-egy példányát adhatta volna el, nem kellett volna nélkülöznie. Meg kellett halnia, hogy feléledjen és csak most tudja a tömeg, kit vesztett benne. Hiába, aki örök szépségeket ad, annak mindig ez volt a sorsa.

A szónok azután rámutatott Gordinnak a taramban lévő nagy portréjára. Az író feltűnően hasonlított Herzl Tivadarra.

Mindkettőnek hasonló sorsa is volt — fejezte be beszédét — és áldjuk istent, hogy e két nagy férfiut nekünk ajándékozta.

Zsidó körökben sok szó esik most a palesztinai Ruthenberg-terv végleges megvalósításáról. Mr. Robert Flexner és dr. Löwenstein, Amerika legnagyobb hidroelektrikai szakemberei nemsokára Londonba utaznak, hogy itt a palesztinai hivatalal megbeszéljék azokat az intézkedéseket, amelyek a Ruthenberg féle műszaki terv véglegesítésére vonatkoznak. Palesztinában nagy várakozással néznek e dolgok felé. Mert a chalucok százai talának elhelyezését e munkálatok körül. A Jordán vízirejének igénybevételével olcsóbb elektromosságot fognak kapni azok az üzemek, amelyek ott, azon a környéken fognak létesülni.

A nagy zsidó immigráció csak e terv megvalósítása után kezdődhetik meg Palesztina felé. Akkor, ha majd a vízművek által szolgáltatott elektromos erőt bekapcsolják azokba az ipari üzemekbe, amelyeknek produktumai versenyezni fognak az eddig külföldről importált árukkal. A Joint kétszáz ezer dollárt, a Brandeis-csoport hozzávetőleg háromszázötvenezer dollárt küldött a vízművek céljaira Londonba.

A tuniszi bíróságok határozata a pogromok által szenvedett zsidók kártalanítása ügyében is szó-

beszéd tárgya Newyorkban. Megelégedéssel veszik tudomásul, hogy a tuniszi bíróságok egy zsidó szatocs panaszát elismerték és ítéletükben azt az elvi megállapítást hozták, hogy a zsidóellenes fosztogatásokból eredő károkat a kormány tartozik megteríteni. A tuniszi ítéletet az algiri főbbviteli bíróság indokolásaival együtt helybenhagyta. Ez ellen a kormány panasszal élt, de a panaszt a legfelsőbb bíróság elutasította. A tuniszi zsidók tehát néhány héten belül meg fogják kapni teljes összegben azt a kárt, amelyet a zavargások alkalmával szenvedtek és amit hivatalosan felbecsültettek. G. S.

A párisi divat 1924 nyarán

(Páris, július 2. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) Délben tizenkét órakor kell végigsétálni a rue de la Paix tizletei előtt, végig kell nézni azokat a hölgyeket, akiket az üzletek portásai hódolatteljes mozdulattal segítenek ki az autók kényelmes ülőből, meg kell állni öt percre Paquin kirakata előtt és mindenki tisztában lehet a párisi nyári divattal. Helyesebben a párisi divattal, mert Párisban nyári divat nincs, a nyarat a tengerpart részére tartogatják a hölgyek, a nyári divat ilyenkor Deauville-ben tobzódik. Párisban nem látunk világos ruhát, Párisban nincs nyár, a legelegánsabb vedettek szilkszinbundában jelennek meg este a Montmartre mulatóinak foyerjában.

Hogy egészen fent kezdjem, nagy kalapot egyáltalában nem látni Párisban. A hölgyek kis tokot és klost hordanak, selyemből, vagy ritkábban szalmából és ellentétben a kolozsvári divatkrédlókkal, ezekre a kalapokra semmiféle szalagdíszet nem varrnak Páris masamódjai. Ezeknek a kalapoknak olyan keskeny a karimájuk, hogy alig lehet karimának nevezni, az egyik oldalon fel van hajtvva, a másik oldalon le, diszül egy sikkesen megtűzött tü, csatt, vagy esetleg egy papagályimitáció szolgál. Ilyen kalapokat lehet látni a legkisebb tucatüzletben és ilyen kalapok töltik meg a Place Eduard VII. legelőkelőbb kalapszalonjának kirakatait is.

A sorrendet betartva, kalap után a haj következik. Párisban végleg befelegett a hosszú hajnak és a hölgyek mind férfiasra nyíratják fejüket. Vannak, akik még hordják a tavasz elején divatra kapott ugynevezett frou-frou, vannak azonban, akik teljesen férfinak maszkirozzák magukat. Bodros és loknis fejek eltűntek és a gamines rövid haját két hosszú, esetleg a vállig csüngő, a ruha színével harmónikus színű fülbevaló egészíti ki.

Nem igaz az, hogy a francia nők fehérre meszelik arcukat, amely fehérségből csak a vérvörös száj emelkedik ki, Páris sikkes hölgyeinek arca olyan ma, mint egy hamvas, gyönyörű kajszinbarack, az arc alapfestéke sárga és arra jön az orr és a szemek felé egyre erősödő piros festék, amelyre azután a barnás puder von hamvat. A száj természetesen piros, a szemek köröskörül feketék, egy szépen és tudatosan kifestett párisi nő ma valóságos látványosság az idegenek számára.

A ruha. Hát istenem a ruhánál nehéz divatról beszélni. Párisban minden, ami szép, divatos. Egyetlenegy grenadinruhát és egyetlenegy kosztütöt nem láttam, de minden nőnek, a kis varrólánytól kezdve a milliárdos bankár feleségéig, van egy nehéz fekete kaftánselyemből készült ruhája, amelynek hosszú ujjai vannak, amely egyszerű, nem feszes és nem bő és amelyet csak gombok díszítenek. A gomb ma a legdivatosabb dísz Párisban. Nagyon hordják, különösen könnyebb és világosabb selymekből a plisszírozott ruhákat, azonban kabát nélkül alig-alig látni nőt utcán. Valósággal egyenruhászerű már az a fehér szörme-galléros fekete kaftánselyem kabát, amely szerves kiegészítő része minden párisi nő toalettjének. Általában az idei nyáron nagyon divatos a szörme. Paradoxként hangzik talán, de nem látni olyan elegáns tavaszi kabátot, amelyen ne volna szörme-gallér és kézelő, este pedig a legnagyobb hőségben is szörmebundát vesznek a dámák estélyi ruhájuk főé.

Tekintve, hogy a ruhák már nem olyan hosszúak, mint néhány hónappal azelőtt és nem takarják el irigyen a párisi nők sikkes bokáit, a harisnyáról is kell beszélni. A testszínü harisnyadívata meghalt és a párisi nők itt is egyenruhászerűen öltözködnek, mindegyik olyan lazacszínü, vagy hogy helyesebben megmagyarázzam, erősen rózsaszínü harisnyát hord. Másfajta harisnyát alig lehet látni, nem divatosak, mint ahogy nem divatosak már az antilopcipők sem. A divat fővárosában csak színes cipőt hordanak, a legszerényebb kis varrólánynak is megvan a maga három-négy pár különféle színü cipője, minden ruhához a megfelelő színü cipőben jelenik meg az utcán a valódi parissette.

Kirakatokban és selyemruháktoál a dekoltaázsúál kivillanva csak sárga csipkével díszített rózsaszínü fehernemüt láttam. Mint minden, ez is általános, jártam egy üzletben, ahol ezer frankot kértek egy krepdesin garnitúráért, viszont a szegényember lánya, vagy asszonya ugyanolyan rózsaszínüt kap tizenöt frankért, ha csak grenadiából is. Ez a nagy árdifferencia megengedi azután, hogy tényleg minden nő úgy öltözzék, ahogy divatos és tekintve a párisi nő nagy előszeretetéét a divat iránt, tényleg úgy is öltözik mindenki.

A toaletteket szervesen kiegészítik a hosszú szörmesálak. Az apacssálak divatja már egyre jobban hanyatlik. Viszont nagyon erősen tartja magát a színes kicsiny ernyők divatja, amelyek, hogy mindenki számára elérhetőek legyenek, szintén épügy készülnek krepdesinből, mint a legelőkelőbb minőségü grenadinból. Ezek a kis ernyők a fekete-ruhák mellett, mert az uralkodó divatszín a fekete, gyönyörűen színpompássá teszik a párisi utcát és ezeken keresztül a nap gyönyörü színeket vetít a párisi nő arcára.

Kicsi kalap, rövid férfias haj, barackszínü arc, feketeselyem ruha sok gombbal, fehér szörmével díszített feketeselyem-kabát, lazacszínü harisnya, színes cipő, rózsaszínü fehernemü, japán ernyő képez a parissette teljes utcai toalettjét. Hozzá tartozik még a toalettehez egy Rollee-Royce, vagy egy Alfa-romeo, de legalább egy kis Citroën-autó, ez a része a divatnak az, amelyet mifelénk nagyon bajos volna követni és utánozni. Ahhoz feltétlenül Páris kell.

Tyrnauer István

1980 LEI

a legújabb tavaszi férfiöltöny

Katz és Mendel

cégnél Cluj, Főter 10.

Szőrmefestés és gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTIT

"KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ

Telefon 500

Gyapju és gyapju fonalfestés

Telefon 500

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek antanyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Hírek Palesztinából

A palesztinai zsidók sikra szállnak a szombatért. Uj városalapítási tervek. A Nemzeti Iparbank

(Jeruzsálem, június 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Halpern és van Vriesland, a cionista végrehajtóbizottság tagjai egy Jeruzsálemben megtartott hivatalos értekezlet befejezése után autókirándulásra indultak az Émekbe és Haifába, ahová csak a szombat beállta után érkeztek meg. Emiatt Palesztinában több helyütt tiltakozó gyűléseket tartottak és olyan értelmű határozatokat hoztak, amelyekben követelték van Vriesland és dr. Halpernnek a cionista végrehajtóbizottsági tagságtól való visszalépését. A tiltakozó határozatokat elküldték a londoni exekutívénak is, amely a következő szövegű határozatot hozta:

"A cionista szervezet ismételtén kifejezte abbéli nézetét, hogy a szombatot kellőképpen respektálni kell. Amidőn az exekutive ez alapelvek Palesztinában való megsértése fölött sajnálkozását fejezi ki, egyúttal kijelenti, hogy nincs módjában egyes személyeknek a magánéletben való cselekvéseit ellenőrizni."

A palesztinai kormány 1923. évi közigazgatási jelentése rámutat arra, hogy a keleti országokkal szemben Palesztinában a kereskedelmi depresszió alig okozott nagyobb válságokat. Csak kisebb üzletek, amelyek egészségtelen pénzügyi bázison állottak, voltak felszámolni kénytelenek. Eltűnésüket a piacról azonban nem kell veszteségnek tekinteni. Az 1923-as évben az ország gazdaságilag megerősödött. Mint 1922-ben, úgy ebben az esztendőben sem jelentettek be kényszerjegyzési eljárást. Mindössze hat fizetésképtelenséget jelentettek be. Tizenhét szövetkezetet alapítottak, javarészen mezőgazdaságiakat. A szövetkezeti mozgalom ezidőszakra csak a zsidó lakosság között terjed. A narancskereskedelem még mindig szenved a exportörök között uralkodó egyenlenséget. Jól fejlődik a dohánytermelés és a cigarettakereskedelem. A török dohány jövedelme 270 százalékkal emelkedett.

— Elmérgesedett a sztrájk a temesvári textiliparban. Mint Temesvárról jelentik, a munkásság, különösen a textiliparban, rendületlenül kitart követelése mellett és hallani sem akar arról, hogy a munkáltatók javára engedményeket tegyen. A sztrájkbanálló munkások a szakszervezeti tanács álláspontjára helyezkedve kimondták, hogy a további kitarás érdekében egyelőre lemondanak a sztrájksegélyről és mindaddig, amíg lehetséges, saját erejükből folytatják a küzdelmet.

— Nem buktak meg a máramarosszigeti leánygimnázium zsidó növendékei. Máramarosszigeti tudósítónk teljes információja alapján néhány nappal ezelőtt arról számolt be az Uj Kelet, hogy a máramarosszigeti leánygimnázium összes zsidó növendékei megbuktak. Ma azután máramarosszigeti előfizetőink több érdekelt szülő aláírásával ellátott levélben arról értesítettek bennünket, hogy tudósítónk információi egyáltalában nem felelnek meg a valóságnak és az intézet százötvenkét zsidó tanulója közül mindössze tíz bukott osztályismétlésre, tizenkettőt pedig pótvizgára utasítottak. A többi zsidó növendék közül igen sokan kaptak kitűnő bizonyítványt és jutalmkönyveket. Összinté örömmünkre szolgál, hogy ezt a helyreigazító nyilatkozatot közölhetjük, annál is inkább, mert a mult-heti híreink megjelenése óta magunk is meggyőződünk arról, hogy a szigeti leánygimnáziumban a nemzetiségi és felekezeti türelem a lehető legpéldásabb. Különösen vonatkozik az Sanjoanu igazgatóra, aki megértő liberalizmussal tette lehetővé az iskola zsidó tanulóinak, hogy megtarthassák vallásuk törvényeit és valamennyi növendéket felmentette a szombati írás és az ünnepnapon való iskolabajlás kötelezettsége alól. A máramarosszigeti zsidó szülők hozzánk intézett levelükben külön is kiemelik Sanjoanu igazgató abszolút igazságos és megértő bánásmódját és azt írják, hogy az ő pártatlansága és rendíthetetlen igazságszeretete mindig biztosította volt annak, hogy leánygyermekük nevelését biztos kezekben tudják.

LEGUJABB

Végleg meghiusult a fuzió

(Bucaresti Bukarest, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti párt vezérőrbizottsága délutáni üléséből kifolyóan új levelet küldött Mihalachenak, közölve vele, dualisztikus megoldását elfogadja, de nem mond le a június 12-iki ülésen elhatározott központi vezérőrbizottság megalakításáról. Mihalache erre azonnal válaszolt s közölte, hogy ezek után a parasztpárt kénytelen lemondani fuzióról.

A fuzió megszakadásával kapcsolatban a parasztpárt vezetői meg vannak győződve, hogy ennek nem lesz befolyása a párt tömegeire, amelyek tömött sorokban állanak a vezetők mögött. Szeptemberre összehívják a parasztpárt országos kongresszusát. Dr. Lupu kijelentette, hogy a fájdalmas lecke után a

parasztpártnak nem szabad tárgyalnia senkivel sem fuzióról és távol kell állnia a jelenlegi kurzustól.

A nemzeti párt még nem adott ki hivatalos kommunikét a fuzió meghiusulására vonatkozólag. Maniu kijelentette, hogy meglepi a parasztpárt lépése. Valószínűleg mindkét párt publikálni fogja a fuzió tárgyában folytatott levélváltásukat és így ki fognak derülni a szakítás igazi okai. A nemzeti párt vezetői kijelentik, hogy olyan biztosak voltak a fuzió megvalósulásában, hogy Maniu már meg is szövegezte az országhoz intézendő manifesztumot, valamint a külföld számára egy kommunikét. Ellenzéki körökben most újabb fuzió-kombinációkat kolportálnak más pártokkal.

LEGUJABB SPORT

Victoria—Haggibbor 2:0 (1:0). A Victoria ma játszotta az ez évi bajnokságban utolsó mérkőzését, amelyet 2:0 arányban megnyert az erősen tartalékokat Haggibborral szemben. A Haggibbor egy árnyalattal sem volt győnébb ellenfelénél s hogy a mérkőzést mégis elvesztette, tisztán a véletlenen mulott. Ha Reményi és Mózes kihasználják a kínáló helyzeteket, könnyen más lehetett volna az eredmény. A közönség is kevés érdeklődést mutatott a mérkőzés iránt, mert mindenki tudta, hogy erősen tartalékokat csapatok küzdelmét kell végig néznie.

A bíró ítélkezése azt a látszatot keltette, hogy a Haggibbor ellen dolgozik. Az a 11-es, amelyet első félidő 30-ik percében a Haggibbor ellen itélt, valósággal megdöbbentette a sportszakértőket is, mert minden alapot nélkülözött.

Az első gól az első félidő 33-ik percében közvetlenül a Chifor által kapu mellé rugott 11-es után esett Pollák lanyhaságából és Rosenfeld hibás vetődéséből. A Haggibbornak kétszer is alkalma nyílik egyenlíteni, de Mózes és később Reményi tiszta helyzetből melléruhtak. A második félidő 15-ik percében rugja Cipcigan a második gólt ugyancsak a védelem könnyelműsége folytán. A játék további folyása érdektelen volt.

A csapatok a következőképpen állottak föl: Haggibbor: Rosenfeld, Pollák—Lazarovics, Rosenberg Soma—Klein—Virág, Golub—Farkas II—Mózes—Reményi—Ankraut.

Victoria: Tóok, Dóczy—Sütő, Palocsay—Pop—Fazekas, Megyeri—Dizsinszky—Chifor—Cipcigan—Marosán.

— Véres antiszemita zavargások Csernovitzban. Csernovitzból jelentik: A csernovitzi kampókeresztések az erdélyi antiszemita atrocitások hatása alatt vérszemet kaptak és az eddig csak röpiratok terjesztésében kimerülő mozgalmukat aktív irányba terelték. A zavargások az elmúlt hét péntek estéjén kezdődtek, amikor több fiatalember hangos antiszemita énekcsóval riasztotta meg a Volksgarten békés zsidó járőrelőit. A tüntetések szombaton este megismétlődtek, amikor tetlegességre is sor került. Ennek során a kampókeresztések fiatal gyerekeket és öreg embereket is elverték. Minthogy hatóságai részről semmi megtorló intézkedés nem történt, vasárnap délután egy öreg zsidó percestet véresre vertek. Vasárnap este pedig a Volksgarten csaknem valamennyi zsidó járőrelőjét véresre verték. Éjjel pedig az egyik zsidó imaház ablakait törték be. Az aktív antiszemita mozgalom élén Popescu egyetemi hallgató, az úgynevezett "vacarestii martir" áll, aki az emlékezetes fascista komplottba volt belekeverődve és csak nemrégiben szabadult ki a fegyházból. A város zsidó lakosságának körében igen nagy az izgalom az események miatt és semmiesetre sem hajlandó továbbra is az antiszemita garázdálkodásoknak védtelen áldozata lenni. Eppen ezért mozgalom indult meg, hogy az ilyen események megismétlődésének önvédelmi uton vegyék elejét.

— Házasság. Gruber Chaim Mendel és Sporn Erzsike folyó hó 8-án tartják meg esküvőjüket Kolozsváron, Trefort-utca 7. szám alatt, délután félkettő órakor. Ezután, minden külön értesítés helyett szívélyesen meghívják összes jóismerőseiket

A győztes csapat legjobb embere Tóok kapus volt, aki nagyszerű helyezkedésével több Haggibbor támadást védett ki. Fazekas és Palocsay a szokott jók voltak. Feltűnő volt a kis Pop Julián tempóbirása.

A Haggibbor leggyőnébb pontja a halvesor volt, amely csupa tartalékokból állott. A kis Klein bár jó volt, nem pótolta Braunt. Nagy hiba volt Rosenberg Somát a halvesorba beállítani. Golub nem ért sokat a futballhoz. Farkas II. nagyszerűen osztogat labdát, de nem elég bátor és ezért nem is eredményes a játéka.

A kerületi teniszbajnokság harmadik napja

Tegnap és ma egész nap folytak a kerületi teniszverseny bajnoki küzdelmei. Két számban még nem érték véget a küzdelmek s így a verseny részletes leírására csak holnap kerülhet sor. Eddigi eredmények a már közölteken kívül a következők:

I. oszt. női egyes: I. Rosin Katinka, II. Matusofsky Dódi.

I. oszt. női páros: I. Rosin—Herbay.

I. oszt. férfi páros: I. Rozvan—Valjeanu, II. Tirscher—Szép.

II. oszt. vegyes páros: I. Choroi—Giurgiu-tiné, II. Botis—Rosin Katalin.

II. oszt. férfi egyes: I. Dunky, II. Straub, III. Giurgiu-ti.

Ifjúsági: I. Straub, II. Dobay, III. Mezey.

Az elsőosztályú férfi egyes és a vegyes páros játzmákat nem fejezheték be a sötétség miatt és így azokat holnap folytatják.

és rokonaikat. Sürgönyeim: Sporn, Cluj, strada Babes 7.

— Eljegyzés. Goldstein Irénkét, Goldstein Jakab szilágykrasznai olajgyáros leányát, eljegyezte Kornhauser Dezső Csucsáról. (Minden külön értesítés helyett.)

Kötött harisnya minden szinben 25 lei	NAGY	Flohr- harisnya minden szinben 44 lei
Muszlin- harisnya divat- szinben 58 lei	HARISNYA- VÁSÁR	Cérna- muszlin minden szinben 90 lei
MÉLYEN LE- SZÁLLITOTT ÁRAKKAL		

Selyemfátyol minden szinben 125lei

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárunkban óriási választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

barackszínű arc,
 fehér szőrmével dí-
 szített harisnya, szí-
 jában ernyő képzai
 jét. Hozzá tartozik
 ce, vagy egy Alfa-
 ű-autó, ez a része
 k nagyon bajos
 Ahhoz feltétlenül

Tyrnauer István

Mendel

10.

gyapju
festés-

KÖZGAZDASÁG

Ötszázmillió ipari hitel Erdély vállalatainak

A kisipar szövetkezetei útján kap hitelt. Kilenc és tizszázalékos kölcsönök. Beszélgetés Slavescu direktorral

(Cluj-Kolozsvár, július 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Slavescu, a Creditul Industrial egyik igazgatója, ma délelőtt utazott el Kolozsvárról, ahol, mint már jeleztük, több gyártelepet szemlélt meg. Munkatársunk vonatbászálása előtt beszélgetett az igazgatóval. Slavescu a hozzáintézett kérdésekre a következő felvilágosítást adta munkatársunknak:

— Körülbelül tizenöt iparvállalatot látogattam meg Clujon és Tordán. Mondhatom, el voltam ragadtatva a gyárakban látottak fölött. A közegészség követelményei, tisztaság, rend, munkafegyelem és a szociális gondoskodás sok szép példáját láttam és azt is tapasztaltam, hogy e vállalkozásoknál a fejlődés minden alapja megvan.

— Vajon nivójukhoz mérten fogják-e kapni e vállalatok a mai állapotok között annyira égetően szükséges hiteleket? — kérdezte munkatársunk.

— Eddig — mondotta Slavescu direktor — a Creditul Industrial ötszázmilliót folyósított az erdélyi ipar javára, de kilátásba helyeztük még nagyobb összegek folyósítását is. Kolozsváron egyedül százmillió hitelt helyeztünk ki, ami jóval több, mint a temesvári ipar javára kihelyezett összeg. Intézetünk egyébként eddig 780 milliót osztott ki és kilátás van rá, hogy körülbelül egymilliárd és kétszázmillió lejnyi hitel kerül kihelyezésre.

— Bizonyára figyelmeztették igazgató urat arra, hogy Erdélynek egy egész speciális ipari problémája van: a kisipar. A kisiparosok tudva-

levőleg egyik igen erős rétege a dolgozóknak és teljesítményei az ország határain túl is ismertek és becsültek. Hs a kisipar nem részese az állam részéről kiérdemelt támogatásban, akkor lejtőre kénytelen jutnia. Ez pedig semmiképpen sem lehet érdeke az államnak, amelynek jó adófizető alanyai ezek az emberek.

— Én mindenképpen érdeklődtem a kisiparosság helyzete iránt, hiszen természetes, hogy az állam nem engedheti át az ipartámogatás előnyeit egyetlen produktív rétegnek. A támogatás kérdését Erdélyben úgy fogjuk megoldani, mint a Bánságban a svábokkal és Szibuban a szászokkal. Ezek ugyanis szövetkezeti alapon szervezkedtek és mi nem az egyes mestereknek juttatjuk el a pénzeket, hanem a szövetkezeteknek és ilyen módon maga a kisipar mint összesség jut abba a helyzetbe, amelyben a gyárosok vannak.

Slavescu inspektor ezután elmondotta, hogy a Creditul Industrial jelzálogos kihelyezéseknél kilenc százalékos, a termékekre pedig tíz százalékos kölcsönt folyósít. Előbbinél a kölcsönt egy évre kapják az igénylők, utóbbinál hat hónapra. Epen ezért mindenkinek érdeke, hogy a Creditul Industrialt támogassa munkájában és elhamarkodott támadással ne zavarják altruista munkájában. A sajtó útján is figyelmezteti az érdekelteket, hogy legjobb, ha közvetlenül fordulnak a Creditul Industrial igazgatóságához, amely minden esetben a legteljesebb objektivitással és jóhiszeműséggel bírálja el a kérvényeket.

Ötven százalékkal emelték a tranzit- és az importszállítványok illetékeit. A CFR. vezérigazgatósága új rendelete szerint mindenemű import- és tranzit-szállítások díjtétele ötven százalékkal emelkedik. E rendelet alól csupán az állam monopóliumát képező szállítványok kivételek. Így a vasutigazgatóság 1923 május elsején kiadott s az import-tranzit szállításokra vonatkozó rendelete a mai nappal érvényét veszítette.

Akció a forgalmi adó pausalizálására. Szatmárról jelentik, hogy az ottani közgazdasági szervezetek a forgalmi adó pausalizálása érdekében akciót indítottak. Miniszteri rendelet alapján csak azoknak adóját lehet pausalizálni, akiknek üzleti forgalma alig marad az évi kétszáz ezer lejen. A pausalit a jövedelmi adó alapján számítják ki. Alapul a bruttó jövedelmeknek ötvenszázalékos többletét veszik. A jövedelemnek bizonyos kuleszerint való szorzata adja azt a forgalmat, mely után a forgalmi adót számítják. Kereskedőknél ötlet szorozzák meg a bruttó jövedelmet, élelmiszer-árusoknál és mészárosoknál négyvel, műhellyel rendelkező iparosoknál egy és háromtizeddel szorozzák meg a bruttó jövedelmet, hogy a forgalmat megkapják. A pausalizozott forgalmi adót havonta előre kell fizetni. A pausalizozást kérvényezni kell.

A temesvári pénzügyigazgatóság felhívása a magyar jelzáloglevéltulajdonosokhoz. Temesvárról jelentik: hogy a temesvári pénzügyigazgatóság felszólította a Temes-Torontálme gyék területén lakó és régi magyar koronában megkötött jelzálogkötvények tulajdonosait, hogy a kötvényeket a beváltás eszközése végett helyezték letétbe. Ugyancsak letétbe kell helyezni a magyar bankoktól kiállított betétkönyveket, mert a betétek kifizetését Temes- és Torontálme gyékben a pénzügyigazgatóság fogja eszközölni.

Érdekes bírói határozat egy cseh koronatarozási ügyben. A nagyváradi törvényszéken a kereskedői társadalmat igen közelről érintő bírói határozatot hoztak. A zsolnai posztógyár egy nagyobb összegű cseh koronatarozásért pert indított egy nagyváradi kereskedő ellen. A posztógyár a pert azzal az indokolással indította meg, hogy ügyfele a fizetést megtagadta. A gyár ezen állításával szemben az alperes hiteles könyvekkel igazolta, hogy összes tartozása mindössze ötvenezer cseh korona, amit hetes kurzussal már ki is akart egyenlíteni. A bíróság igazoltnak vette

az alperes állítását és a többlet elutasította a zsolnai céget. Az összeg megfizetésére vonatkozólag pedig azt a határozatot hozta a bíróság, hogy miután a lej esése tolytán a külföldi tartozások fizetése a romániai kereskedőkre súlyosan nehezedik, az eddig érvényben lévő 15 napi fizetési határidő helyett a bíróság három hónapot engedélyez az alperes cseh koronatarozásának megfizetésére.

Uj cégek Máramaroszigeten. Máramaroszigetről jelentik: Az ottani törvényszék a következő uj cégeket jegyezte be: Hager Adolf kézmű-, cipő-, divatáru-kereskedő Viseul de sus (Felsővisó). Luca P. Niculescu rőfös- és divatáru, Slomovits Lázár liszt és termény, Róth Adolf állati belek eladása, Weisz Salamon keresked. ügynökség és bizományi vállalat, Kahán Chaim „Aurora“ export-import vállalata, Perl Mandel börgyár, Roos Salamon termény- és lisztügynökség és bizományi eladás, Zélinger Péter kézmű, Friedmann Salamon divat- és szövetáru kereskedő, Stern Nándor és Róth Móritz divatárukereskedők en gros és en detail, „Societate industriale de lemne a Mihalenilor din Repede“ erdőkitermelő és faértékesítő vállalat Sighet, cégtársak: Mihályi Gábor várm. prefektus, dr. Mihályi Péter orsz. gyűl. képviselő, dr. Mihályi Florean ügyvéd, özv. dr. Mihályi Jánosné, szül. Papp Jusztina, „Pietrosul“ fatermelő rt., Majmetz Mózes, Steinmetz Lajos, Steinmetz Izidor Viseul de sus (Felsővisó), Fuchs Elzik, Fuchs Herman és Feig Zsigmond Sighet, Leszámitoló Bank rt. uj igazgatósági tagjai: dr. Braunstein Gáborné, szül. Taubesz Helén és Glückmann Gusztáv.

A szatmári Leszámitoló-bank kényszer-egyezségi tárgyalása. Szatmárról jelentik: A tönk szélére jutott Leszámitoló-bank kényszer-egyezségi tárgyalása tegnap kezdődött meg a szatmári törvényszéken. A tárgyaláson megjelentek a bankok képviselői s körülbelül kétszázötven-háromszáz bankbetétes. Az ellenőrző bizottság jelentést terjesztett be, mely azt állítja meg, hogy a bank bukását a devizaüzleteken történt veszteségek okozták. A bank veszteségeinek híre olyannyira nyugtalanította a betevőket, hogy betéteiket fokozott gyorsasággal vették ki a bankból, amit természetesen a súlyos veszteségeket szenvedett intézet nem bírhatott ki. Megállapítást nyert, hogy az 1923. év folyamán a betéteseknek és hitelezőknek több mint negyedmillió lejt fizettek vissza. A bank igazgatósága nevében Frank Ferenc ügyvezető

igazgató azt a nyilatkozatot tette, hogy a bank bukásának eredete a cseh korona hirtelen emelkedésében és a német márka zuhanásában keresendő. A bank virágzó iparvállalatait a kamatláb hirtelen emelkedése juttatta bajba. Nagy összegű veszteség érte a bankot a hadikölcsönök lombardirozásaiból előállott tartozásoknál is. A végső csapást a betétesek nyugtalansága adta meg, akik óriási összegeket vontak el minden átmenet nélkül a banktól. A bank betétesei közül Papolci Béla földbirtokos hevesen támadta a bank igazgatóságát, amiért devizaüzletekbe bocsátkozott. Papolci szavaira néhány elkezeredett hitelező heves kijelentéseket tett, melyek szerint a hitelezők nem fogadják el a bank által felajánlott kvótát. A tárgyalást vezető bíró figyelmeztette a hitelezőket, hogy a felajánlott kvóta elvetése esetén a bank esődjé elkerülhetetlen és így a hitelezők nem jutnak pénzhez. A nagyobb hitelezők ehhez az indítványhoz járultak hozzá. A felajánlott kvóta kérdésében a szavazások már megkezdődtek, de végleges döntés még nem történt.

A német kormány leszorítja a szénárakat. Berliin jelentés szerint a német kormány erőlyes rendszabályokat léptet életbe a magas szénárak letörésére. Elsőül a brikett árát szorították le. A kormány rendeletei bocsátott ki, mely szerint brikettnél a tonánkénti nyereség nem haladhatja meg a két arany márkát.

A mai valutapiac

A tegnapi nagy szilárdulás után a mai napon a piac kissé megnyugodott. A délután folyamán a valuták árfolyamában lényeges esés volt észlelhető. Az előző napoktól eltérően a nagy kínálattal szemben ugyszólván semmi kereslet nem volt. Az árak a következőképen alakultak: Osztrák korona 288—293, magyar korona 333—340, cseh korona 718—722, svájci frank 44 00—45 10, francia frank 13 80—13 95, dollár 248 00—249 00, font sterling 1065—1070, olasz lira 10 80—10 90.

Valutapiac július 2-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1325, Berlin —, London 1085, Newyork 251 00, Róma 1065, Zürich 44 50, Bécs 34 50, Prága 742, Budapest —, Varsó —.

Bukaresti. Valuták: Napoléon 880 00, marka —, leva 152, török lira 115, font sterling 1110, francia frank 1300, svájci frank 16 00, olasz lira 10 25, drachma 400 00, dinár 275, dollár 247 00, lengyel marka —, osztr. korona 37 00, magyar korona 33 00, cseh korona 750.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 134 25—134 25, Amsterdam 211 5/8—211 5/8, Newyork 562 25—561 75, London 2431 00—2431 5, Páris 2877 50—2885 00, Milano 2122 00—2415, Prága 1650 00—1652 50, Budapest 68 75—68 75, Belgrád 647 50—647 50, Bukarest 237 50—237 50, Varsó 109 00—109, Bécs 7915—7915.

Csodahatásu gyógyfürdő!

Erdélyi Pöstyén

Bizusa (Büdöspataka) (Szolnokdoboka - m.)
Biztos gyógyítás csusz, rheuma, kösvény ellen.
Vasuti megálló, szállodák, étterem (rituális). A telepen állandó orvosi felügyelet

MILKA
SUCHARD
TÖSZTAN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Prima
bácskai
kender

Kapható:
Havas Dező
Tímisoara

SPORT

A bajnokság utolsóelőtti fordulója

Universitatea—KKASE bajnoki mérkőzés

Végre eljutottunk a bajnokság befejezéséhez. Ennyi akadályal és nehézséggel még nem járt bajnoki szezon. Az annyi csalódást keltett olimpiász és annak előkészítése, a KAC ismeretes felfüggesztése, az őszről megsemmisített bajnoki mérkőzések újrajátszása, mind hozzájárultak a szezon sima lefolyásának meggátolásához.

Ma délután játszódik le a bajnokság utolsóelőtti fordulója. Nem hisszük, hogy ez a mérkőzés csak némi változást is eszközöl a bajnoki tabellán. Az Universitatea biztosan győz a KKASE felett és továbbra is, sőt véglegesen megtartja a vezetőhelyet a bajnokságban. Még eidöntetlen esetén is a Victoria előtt áll egy ponttal, úgy hogy az egyetemi csapat csak akkor kerülhet a második helyre, ha kikap akár a Haggibortól, kivel vasárnap játsza utolsó bajnokiját, akár ma a KKASE-től. Erre azonban aligha kerül sor.

A mai mérkőzésre mindkét csapat teljes felállítással áll fel. Az Universitatea Deutsch Simivel megerősödve veszi fel a küzdelmet, a KKASE pedig a legjobb csapattal tesz utolsó kísérletet a kieséstől való megmenekülésre. A mérkőzést Czineczár vezeti.

Nemzetközi boxmérkőzés Nagyváradon.

Vasárnap érdekes attrakcióban lesz része a nagyváradai közönségnek. Nemzetközi boxversenyt rendeznek a nagyváradai sportkörök két neves francia boxoló és egy európai hírességű olasz mester résztvételével. A versenyen Kolozsvár is képviselteti magát az országzserte híres boxolóval, Salvan Virgillel. Kivüle résztvesznek: J. Charlay (francia), J. Laster (francia), Umberto Martini (olasz), Dumitriu, Nae Vasiliu, Vartej Dumitrescu, A. Jakobovici, Largeanu bukarestiek és a nagyváradai Törekvés két kitűnő boxolója Dörfler és Kramer. A meccseket a nagyváradon tartozkodó Keller amerikai kapitány vezeti le. A zsüri tagjai lesznek Morar Teofil, dr. Vasca Teodor és Sonnenfeld Andor.

Az ATE lett az aradi kerület bajnoka. Az aradi kerületben végetértek a bajnoki mérkőzések és a bajnokság élére a fair játékmódotól ismert ATE került. Az ATE-nak egyenlő pontszáma van a tavalyi bajnokkal a Gloria CFR-rel, de jobb gólarányával viszi az elsőbbséget.

AAC—NAC mérkőzés lesz vasárnap Aradon. A nálunk is járt AAC vasárnapra meghívta a NAC-ot barátságos mérkőzésre.

Külföldi eredmények. Malmő: Északnémetország—Délsvédország 2 : 1. Turin: SC. Bologna—SC. Genua 1 : 1. Az olasz bajnokság döntő mérkőzése, melyet befejezés előtt hat perccel a bíró a pálya használhatatlansága miatt lefúj. A mérkőzést megismétlik.

Hírek mindenfelől. A nagyváradai Törekvés e hó 5-én meghívási és kerületi uszóversenyt rendez. — Gombos, a Haggibbor volt kitűnő halfjátékosa Newyorkba telepedett le és az ott alakult erdélyi zsidó csapatba lépett be. — Augusztus 2-án és 3-án lesz a CFR pályájának tüneményes megnyitása a Camp, Haggibbor, Kinizsi és CFR csapatainak körmérkőzésével.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: Antonia. (13-adszor. A drámai személyzet bucsuja szünie előtt. Sorozatszám 455)
Péntek: Diadalmasszony. (14-edszer. Tompa Béla vendégjátékával. Sorozatszám 455)

Szombat d. u.: Kék postakocsi. (Operette újdonság 7-edszer. Mérsékelt helyárral. Sorozatszám 456)
Szombat este: Marinka a táncosnő. (14-edszer. Tompa Béla vendégjátékával. Sorozatszám 457)

Vasárnap d. u.: Falu rossza. (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása kalotaszegi népviseletben, kalotaszegi lakodalmi szokásokkal. Legényes-tánc és Ötös-tánc. Mérsékelt helyárral. Sorozatszám 458)

Vasárnap este: Falu rossza. (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása. Rendes helyárral. Sorozatszám 459)

Hétfő: Kis király. (Tompa Béla vendégjátékával. Sorozatszám: 460)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó: Csütörtök, július 3. Rendkívül előadás. *Huller István esküje.* Szenzációs cirkusz-i dráma 12 felvonásban. Főszerepben a szép Hanny Weisse.

Uránia-Mozgó: Csütörtök, jul. 3. *A megszedített oroszán.* Rendkívüli kalandor dráma 6 felvonásban. Főszerepben lovag Ivan Raicevici.

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barifiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Használjunk kizárólag

PLANTOL

כשר

legjobb növényzsírt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelő Fuchs Benjámint nagyváradai főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: HIENZ VILMOS Cluj

Hirdessen az Uj Keletben!

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

58

A Kolozsvári

CZELL

sörfőződe
világos

„URSUS”

söre

a közönség
legkedveltebb itala

Házlebontás

miatt

SZABÓ JENŐ

selyem- és szövetáruháza Cluj, Calea Gegele Ferdinand 5. sz alatt a következő árakban

elárusítást

rendez:

- 1 mtr. karton , 26
- 1 „ mosó de-
lén, ruhára . 39
- 1 mtr. zefir, férfi
ingre . . . 42
- 1 mt. fehérnemű
vászon . . . 37
- 1 mt. sima crepp 39
- 1 méter kockás
crepp száda . 65
- 1 mtr. 100 cm.
széles epong 98
- 1 mtr. grenadin
különböző min-
tában . . . 73
- 1 mt. csikos és
kockás szövet 65
- 1 m. tiszta gyap-
ju csikos szövet 250

Selymekben,
szövetekben és
grenadinokban
nagy választék!

Telefon 479 Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri kiadásnál egy szó 3.—, vastag betűvel 6.— lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény.

Perfekt gyors- és gépirónót keresünk azonnali belépésre. Ajánlatok az Uj Kelet kiadóhivatalába nyújtandók be.

Megvétele keresek, használt, jókarban lévő, komplett olajmalom berendezést 2 hydrantikus prüssel. Ajánlatok ármegjelöléssel Kohl Hermann Retteg címre küldendők. 7427

Lakástkeresek aug. 1-re. Jelige: „Magas bért fizetnek“.

Keresek azonnali belépésre két iskolás leányka mellé zsidó leányt, ki háztartásban is segédkezik. Németül beszélő előnyben. Ecetgyár, Marosludas. 7438

Talmud tóra, Dicionárium. Lemondás folytán azonnala keresünk jó módszerű, szigoruan vallásos melamedot. Cim: Krausz rabbi. 7436

Hirdetmény. Ezekiel Lázár Hirsch, a kolozsvári ortodox zsidó hitközség mohélya Palesztinába költözik. Ezért az előjáróság a pészachi ünnep után közölte a hitközség tagjaival az összes templomokban kifüggesztett falragaszokon, hogy E. L. Hirsch helyébe az évtizedes praxissal és orvosi elismeréssel rendelkező Fried Lázár rabbit ajánlja. Erről a hirdetményről azonban sokan nem vehettek tudomást, sőt egyes hitközségi tagok magától Fried Lázár rabbitól kértek tanácsot, hogy kit választanak mohélnak. Fried Lázár rabbi, aki ugy valási, mint orvosi szempontból elsőrangú szakember, ezton is közli, hogy készséggel áll a hitközségi tagok rendelkezésére. [Str. Paris 6., a nagy templom udvarában.]

Intelligens zsidó leány házi kisasszonynak menne kisebb intelligens családba. Cim a kiadóban.

HUNWALD

ÜVEGCISZOLDA és tüköryár. Táblaüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása.

Jóírásu, jószámoló fiatal kereskedő segéd azonnal beléphet. Remánul tudók előnyben. Pallas, Str. R. Ratiu, (volt Kötő-u.) No. A.

Gépirásban és segéd-könyvelésben jártas tisztviselő, tisztviselő keresetlik. Cim a kiadóhivatalban. 7428

Első Erdélyrészi Ékszerárnyár

Cluj, Calea Regale Ferdinand 19. sz. Telefon interurban 2-13. Székhely: Juvare, Cluj. **Ékszerárnyártás, nagykereskedés.** Fogószál arany és forrasztó. Arany, ezüst és platina bevonások. Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kincszál tárgyakban nagy lerakat. **Csak viszontelárnyítóknek!**

A nyári divat

legszebb anyagjai, eredeti sweizi grenadinok, nyersselymek, foulárdok izléses választékban

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza Cluj, Piața Unirii No. 12.

Kiváló minőségű, kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5.

Főraktár: Cluj, telef. 394

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK ★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

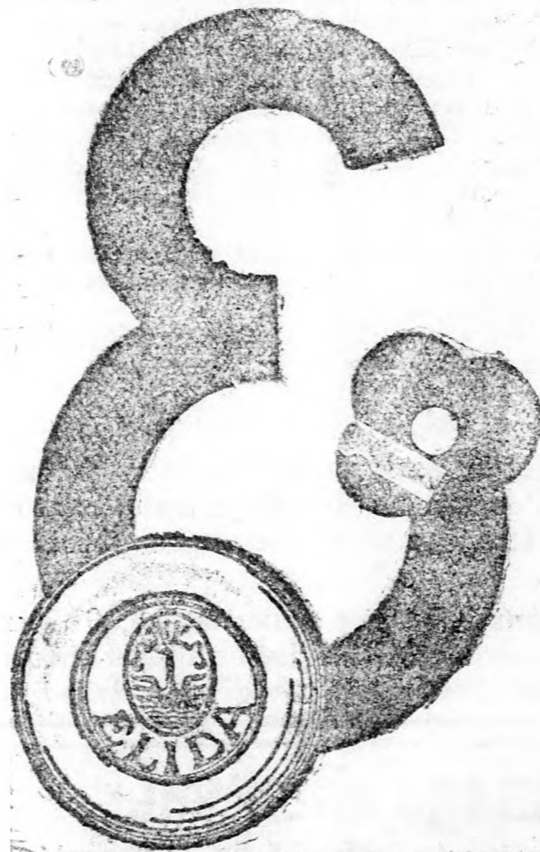
Kedves Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomdája Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulször-
könnyű kalapok

DRBJA LEI 120.—

Weisz Siegfried kalap- és uridivatáruháza Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

FÜRDŐSZAPPAN
világított

Férfikalapokat

fest, tisztít, formál és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Uni6-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltek!

Házassulandók
figyelmébe

Saját érdekében győződjön meg, hogy butorait mégis csak

Fischer Albert és Társa

cégnél szeresheti be a legolcsóbban. Figyelni a címre!

Árnyári lerakat Cluj, Calea Regale Ferdinand 61. sz. Telefon 5-79 Gyártótelep: Gherla

Az „UJ KELET” könyvosztálya

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Egyszáz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

I. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemeselek (Kötve. Novellás könyv)
- Ujvári: Bosszuálló Isten (Regény)
- Goldschmidt: Egy zsidósors** (Amatör példány. 3 kötetes regény)
- Gizskalay: Titok. (Egyfelv. dráma)
- Agnon: És a meggörcsbed kiegyenesedik. (Regény)
- Nordau: Dr. Kohn. (4 felv. dráma)
- Biró Lajos: A zsidók utja. (Tanulmány)
- Gizskalay: Támár.** (Amatörpéldány. Bibliai regény)

Ezt a hatszáz lejes sorozatot ötszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Nyolcvan lej értékű **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

II. csoport:

- Sch. Alejchem: Leégett nemeselek. (Füzve. Novellás könyv)
- Grotto: Zsidó renaissance. (Kötve. Tanulmány)
- Goldschmidt: Egy zsidósors.** (3 kötetes regény)
- Gorion: József és testvérei. (Bibliai regény)
- Kaczér: Golem ember akar lenni. (Drámai színdarab)
- Gizskalay: Támár.** (Bibliai regény)
- Sombart: A zsidók jövője. (Tanulm.)
- Paneth: Utazásom a Szentföldön. (Utleírás)

Ezt a 380 lejes sorozatot háromszáz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Harminc lej értékű könyvet kap **ingyen** az UJ KELET minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

III. csoport (ifjúsági könyvek):

- Dr. Bai: Zengő hárfá.
- Nordau: Mesék.
- Kabbalisták és Csodatevők.
- Paneth: Utazásom a Szentföldön.
- Konrad: Futball ABC.
- Sch. Alejchem: A 13. Robinzon.

Ezt a 130 lejes sorozatot száz lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Husz lej értékű könyvet kap **ingyen** az Uj Kelet minden előfizetője és olvasója, aki az alábbi csoportot megrendeli:

IV. csoport (cionista tanulmányok):

- Sokolov: Uj zsidó.
- Gorelik: Cion és Golus.
- Pinsker: Antoemantipatio.
- Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben.
- Mairovits: Tora és cionizmus.
- Dr. Blank: Mit akar a cionizmus.
- Goldmann: A zsidó nemzet követelése.

Ezt a 90 lejes sorozatot hetven lejért (és portó) szállítjuk előfizetőinknek és olvasóinknak a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel.

Kísérje figyelemmel további sorozatainkat!

Vágott és vágatlan tűzifát

vagon, 61- és mázsatételekben, ugyszintén meszet, cementet és gipszet

legolcsóbban szállít a **Calcit Művek R.-T. Cluj** Str. Dragalina (v. Fellegyári-ut) 9. Telefon interurban 11-06 **Egy m³ oltott mész 400 lej**